

НАЦИОНАЛЕН ОСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ

ИНФОРМАЦИОНЕН БЮЛЕТИН

ГОДИНА XVI, Брой 4, 2017

web: www.nssi.bg

СЪДЪРЖАНИЕ

Анализи

Консолидираният бюджет на държавното обществено осигуряване през 2018 г. - политики, прогнози и параметри.....3

Проучвания

Онлайн изследване през 2017 г. показва висока степен на удовлетвореност от услугите на НОИ.....5

На фокус

Териториално поделение на НОИ - Смолян – организация на дейността и постигнати резултати за деветмесечието на 2017 г.....7

Международни договори

Прилагане на спогодбата за социална сигурност между Република България и Тунизийската република.....12

Чужд опит

Нов ключов доклад на МАСО относно демографските промени и социалното осигуряване..15

НОИ

Анализ

Консолидираният бюджет на държавното обществено осигуряване през 2018 г. - политики, прогнози и параметри

Законът за бюджета на държавното обществено осигуряване (ЗБДОО) е основният финансов план на социалноосигурителната система, с който се изпълнява определената за годината държавна осигурителна политика.

За 2018 г. законът беше приет от Народното събрание на 29.11.2017 г. Документът се основава на тригодишната бюджетна прогноза на правителството за 2018-2020 г. и е разработен съобразно бюджетните насоки на Министерство на финансите за съставяне на проектобюджетите за 2018 г.

Заложени политики по приходите и разходите

В Закона за бюджета на ДОО са заложени следните политики по приходите:

- Увеличава се размерът на осигурителната вноска за фонд „Пенсии“ с един процентен пункт;
- Запазва се размерът на осигурителната вноска за фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“;
- Не се предвижда промяна на съотношенията между работодател и работник за останалите осигурителни рискове;
- Административно се увеличават минималните осигурителни прагове за 2018 г. с 3,9 на сто и при заложеното увеличение на минималната работна заплата с 10,9 на сто, средното увеличение на минималните осигурителни прагове през 2018 г. е около 6,8 на сто;

- Увеличава се минималната работна заплата от 460 лв. на 510 лв.;
- Определя се минимален месечен осигурителен доход на самоосигуряващите се лица в размер на 510 лв.;
- Увеличава се минималният осигурителен доход за земеделските стопани и тютюнопроизводителите от 300 лв. на 350 лв.;
- Запазва се размерът на максималния осигурителен доход за всички осигурени лица – 2 600 лв.

В закона са заложени следните политики по разходите:

- Повишават се изискуемите възраст и осигурителен стаж при пенсиониране за всички категории труд;
- От 1 януари 2018 г. процентът за всяка година осигурителен стаж в пенсионната формула се увеличава от 1,126 на 1,169 с процент, определен по правилото на чл. 100 от КСО (3,8 на сто);
- Минималният размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст и социалната пенсия за старост се увеличават от 1 юли 2018 г. с 3,8 на сто (чл. 100 на КСО);
- Максималният размер на получаваните една или повече пенсии (както за новоотпуснатите, така и вече отпуснатите) се запазва в размер на 35 на сто от максималния осигурителен доход, който и през тази година остава на ниво 910 лв.;

- Увеличава се минималният дневен размер на обезщетението за безработица от 7,20 лв. на 9,00 лв. и се определя дневен максимален размер – 74,29 лв.;

- Променят се изискванията за право на парично обезщетение за безработица – внесени и дължими осигурителни вноски във фонд „Безработица“ за най-малко 12 от последните 18 месеца;

- Променят се изискванията за продължителността на осигурителния стаж, по време на който лицата са били осигурени за безработица за времето след 31.12.2001 г., при изплащане на парично обезщетение за безработица;

- Отпада възможността за получаване на обезщетение за временна неработоспособност след прекратяване на правоотношението;

- Увеличава се размерът на обезщетението за отглеждане на малко дете от една до двегодишна възраст от 340 лв. на 380 лв.;

- Определя се максимален размер на гарантираните вземания - 1 300 лв.

Приходна част

В резултат на отчитането на всички посочени политики, както и на базата на макроикономическите и социалноикономическите допускания, в бюджета на ДОО за 2018 г. са заложили приходи и трансфери в размер на 11 067,3 млн. лв. В тази сума се включват 4 495,1 млн. лв. от получени трансфери от централния/държавния бюджет, като 308,8 млн. лв. ще отидат за пенсии, добавки и обезщетения, финансирани от държавния бюджет, а 4 186,3 млн. лв. за покриване на недостига от средства. Трансферът за покриване на недостига от средства е с 212,2 млн. лв. по-нисък от планирания за 2017 г. Приходите от осигурителни вноски за 2018 г. са с 902,9 млн. лв. или с 16,1 на сто повече от заложените в Закона за бюджета на ДОО за предходната година.

Разходи

Общите разходи за пенсии, краткосрочни обезщетения, службите по социално осигуряване и предоставените трансфери за 2018 г. е 11 067,2 млн. лв.

Пенсии

Пенсиите продължават да бъдат най-големият разход в бюджета на ДОО през 2018 г. Техният размер възлиза на 9 455,9 млн. лв. или 85,44 на сто от общия разход за годината.

Финансовите разчети за пенсиите за 2018 г. се основават на:

- параметрите, заложили в средносрочната фискална рамка на правителството от 27 септември 2017 г.;

- политиките по отношение определяне размерите на пенсиите през 2018 г.;

- увеличението на минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст през 2017 г.;

- промяната в условията за придобиване право на пенсия и увеличаване тежестта на една година осигурителен стаж (от 1,126 на 1,169).

Въз основа на посочените по-горе параметри и политики в областта на пенсиите се очаква средният брой на пенсионерите за 2018 г. да намалее до около 2 170,6 хиляди. По-ниският брой на пенсионерите се обуславя от плавното увеличение на изискуемите пенсионна възраст и осигурителен стаж за всички категории труд.

Средният размер на пенсията на един пенсионер през 2018 г. се предвижда да достигне 362,97 лв., което представлява номинално нарастване е 5,5 на сто, тъй като очакваният среден размер за 2017 г. е 343,90 лв. Очаква се положителен реален ръст на пенсиите от 4,1 на сто през 2018 г. при прогнозирана стойност на средногодишната хармонизирана инфлация за 2018 г. от 1,4 на сто.

Брутният коефициент на заместване на дохода за предстоящата година се очаква да бъде 41,6%, а нетният коефициент – 53,6%.

Парични обезщетения

Разходите за краткосрочните обезщетения за 2018 г. са съобразени с отчетените разходи за 2016 г., ЗБДОО за 2017 г. и прогнозите за брой на осигурените лица и размер на осигурителния им доход. Очаква се те да са в рамките на 1 490,0 млн. лв.

С най-голям относителен дял са разходите за майчинство (545,2 млн. лв. или 36,6% от общите разходи по това перо), следвани от разходите за парични обезщетения за временна неработоспособност поради общо заболяване, гледане на болен член от семейството и карантина и нетрудови злополуки (514,9 млн. лв. или 34,6%) и паричните обезщетения за безработица (396,4 млн. лв. или 26,6%).

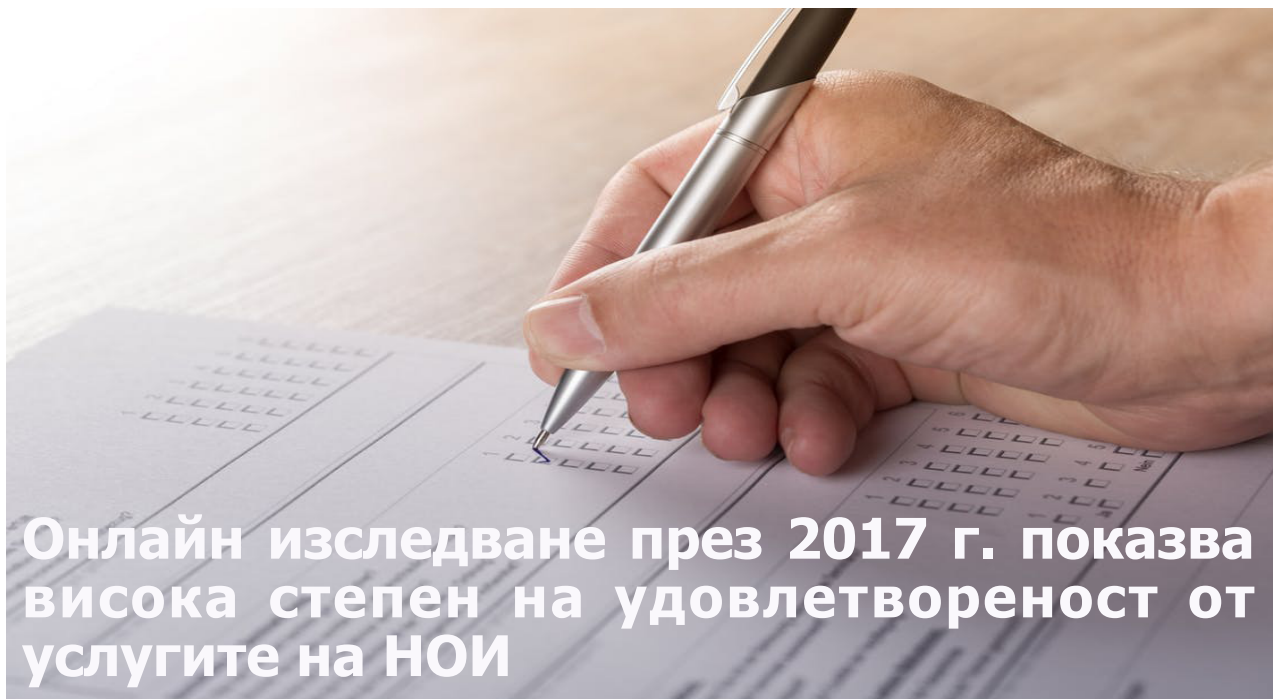
Предвидената сума за финансиране на дейността по профилактика и рехабилитация е 20,1 млн. лв.

Планираните разходи за дейност „Социално осигуряване“ (Централно управление и териториалните подразделения на НОИ) са 113,9 млн. лв.

Относителният дял на разходите за дейността спрямо всички разходи на КБДОО за 2018 г. е 1,03 на сто. В тази сума са включени разходите за заплати, осигуровки, издръжка на системата, разходи за членски внос и капиталови разходи.

Консолидираният бюджет на държавното обществено осигуряване за 2018 г. се очаква да приключи с недостиг в размер на 4 186,3 млн. лв. За да се балансира той на нула, този дефицит следва да се финансира от държавния бюджет под формата на допълнителен трансфер за покриване на недостига от средства.

Проучвания

Онлайн изследване през 2017 г. показва висока степен на удовлетвореност от услугите на НОИ

От 2014 г. Националният осигурителен институт (НОИ) провежда всяка година проучване за удовлетвореността на клиентите на институцията относно качеството на предоставяните услуги и нивото на обслужване в приемните на териториалните поделения в страната. За периода 2014-2016 г. това проучване се извършваше от външна социологическа агенция на базата на метода на стандартизирано интервю с посетители в приемните на институцията.

За първи път през 2017 г. беше променена формата на изследване на потребителските оценки за обслужването, като това проучване беше извършено онлайн чрез анкета, публикувана на интернет страницата на НОИ. Изследването показва общата тенденция за движението на потребителската удовлетвореност. Фактът, че се провежда в интернет ограничава извадката като обхват, но позволява в него да бъде включена най-активната част от населението.

Изследването е проведено в рамките на три месеца - от 1 септември до 30 ноември 2017 г. Въпросникът е попълнен от общо 2 579 потребители.

Онлайн анкетата идентифицира вида на използваните услуги и пет основни критерии за удовлетвореност на потребителите:

- Достъпност на информацията за предоставяните услуги;
- Качество на услугата;
- Време за предоставяне на услугата;
- Поведение на служителите;
- Използване на електронните услуги.

В сравнение с предходните представителни проучвания на удовлетвореността, които НОИ проведе

през периода 2014-2016 г., средният дял на напълно удовлетворените лица е с по-ниски стойности, но посочената разлика може да бъде обяснена с една обективна причина, която се дължи на промяната в изследователския подход – при индивидуален контакт с анкетатора лицата са склонни да дават по-високи оценки, докато при попълване на анонимна онлайн анкета голяма част от потребителите са провокирани от конкретно субективно недоволство или наличие на моментни неоправдани очаквания. Най-често те са свързани със законоустановените правила за достъп до осигурителните плащания или размера на полагащата им се сума, а не са резултат от лична оценка при оказването на самата административна услуга.

Впечатление прави същественото сходство между ранжирането на оценките по отделните критерии в настоящото проучване и разпределението им при провежданите в годините назад изследвания. Това дава основание да се говори за наличие на утвърдени зони за подобрене, но и „легитимира“ онлайн анкетата като сравнително надеждно средство за оценка на удовлетвореността на потребителите на услугите на НОИ.

Резултатите от изследването показват, че над 92% от осигурените лица посещават приемните на НОИ поне веднъж годишно. Висок е дялът на лицата, които правят това по повод краткосрочни обезщетения. Те са 32,4% от всички обслужени. Тези, които влизат в приемите с пенсионен въпрос са 24%, а търсещите консултация и информация – 18,4%. За услугите на осигурителния архив процентът на посетителите е 5,6, а за международни обезщетения – 2,3%.

Подобно съотношение между потребителите на услугите се наблюдава и при предходните три социологически проучвания. Високият дял на лицата, посещаващи приемните за краткосрочни обезщетения, се запазва, въпреки значителните усилия и постигнатите добри резултати в посока дигитализация на услугите през последните години.

Анализът на резултатите показва още, че средният процент на удовлетворените от качеството на услугата по различните критерии превишава 70%. Най-доволни са останали потребителите на услугите по критерия „достъпност на информация“ – над 77% от респондентите са успели без затруднения да намерят информация за

предоставяните услуги. Висока оценка за удовлетвореност е получило и поведението на служителите – 70,8% от потребителите са удовлетворени от начина, по който са обслужени в приемните. По критерия „време“ процентът на удовлетворените е 66. По-ниското ниво тук се дължи на факта, че отговорите включват както времето за изчакване в приемната, така и времето за получаване на самата услуга, т.е. обработване на документите, отпускане на пенсията в пълен размер, превеждане на обезщетението и т.н.

Очаквано, пълната удовлетвореност на интернет потребителите, попълнили онлайн анкетата, по отношение използваемостта и ефикасността на електронните услуги на НОИ, също приближава 2/3 от всички отговорили. Близо 72% от запитаните са отговорили, че използват програмните продукти на института и са доволни от тях. Едва около 18% оценяват получената услуга като незадоволителна. В сравнение с социологическите изследвания, провеждани през предходните години, удовлетвореността за този вид услуги също е по-висока. Това може да бъде обяснено както с факта, че отговорите онлайн са давани от лица, които редовно ползват интернет, така и с процеса на разширяване и усъвършенстване на електронните услуги на Националния осигурителен институт през последната една година.

На фокус

Териториалното поделение на НОИ в Смолян (ТП на НОИ – Смолян) осъществява дейностите, възложени на Националния осигурителен институт съгласно Кодекса за социално осигуряване по държавното обществено осигуряване (ДОО), съобразно териториалния си обхват за област Смолян, включваща общините Смолян, Чепеларе, Девин, Доспат, Златоград, Мадан, Неделино, Рудозем, Баните и Борино. Поделението следва визията на иновативна социалноосигурителна институция, ползваща се с високо обществено доверие и функционираща в услуга на обществото.

За териториалното поделение

ТП на НОИ – Смолян извършва дейностите по отпускане и изплащане на пенсиите, отпускане и изплащане на паричните обезщетения за временна неработоспособност, бременност и раждане и отглеждане на малко дете и паричните обезщетения за безработица, включително и по Европейските регламенти и международните договори, по които Република България е страна.

Дейността на териториалното поделение се осъществява в административната сграда на Община Смолян, намираща в Смолян на бул.България №12. Структурата има изнесени работни места в четири общини в областта - Мадан, Златоград, Девин и Доспат. На населението в общините Баните, Неделино, Чепеларе и Рудозем е осигурено обслужване по график от

служители на НОИ. Практиката показва, че в резултат на наличието на изнесените работни места и обслужването по график на горесопосочените общини са създадени благоприятни условия за подобряване обслужването на потребителите на услугите на НОИ в тези отдалечени от областния център места. Това се потвърждава и от положителните оценки от страна на представителите на местната общественост.

Ръководството на ТП на НОИ – Смолян ефективно сътрудничи с местните структури на НАП, РЗИ, Дирекция „Бюро по труда”, МВР и Дирекция „Инспекция по труда”. В тази връзка, периодично се провеждат работни срещи с регионалните ръководители на посочените институции. На базата на тези срещи са създадени необходимите условия за затвърждаване на изграденото продуктивно партньорство и координиране на съвместната работа с тези основни институционални звена в областта.

Най-обстойно и значимо продължава да е сътрудничеството на ТП на НОИ – Смолян с ТД на НАП - Пловдив, офис - Смолян. Между двете институции е осигурен непрекъснат обмен на информация, който се улеснява от обстоятелството, че териториалните им звена се помещават в сградата на община Смолян.

Социалната ангажираност е сред основните приоритети на ръководството и служителите на регионалната структура на НОИ в Смолян. Ежегодно, по случай деня на възрастните хора (1 октомври), се провеждат дни на отворените врати, по време на които

експерти по пенсионното законодателство предоставят консултации и отговарят на въпроси на граждани. Наред с това, длъжностни лица от териториалното поделение всяка година вземат участие в среща, провеждана от Клуба на глухонемите към община Смолян, по време на която се обсъждат последните промени в осигурителното право, като на желаещите се предоставят консултации по ключови въпроси от компетентността на НОИ. Вече се е превърнала в традиция и срещата на ръководството на ТП на НОИ - Смолян със студенти от филиала на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ в града. На тях студентите се запознават подробно с дейността на НОИ и им се представят основни акценти от разпоредбите на Кодекса за социално осигуряване (КСО) с оглед надграждане на знанията им в тази област, както и мотивирането им да се реализират професионално като млади специалисти в структурата на осигурителния институт.

ТП на НОИ - Смолян ежегодно участва в Програма „Старт на кариерата“ и има изключително доброто сътрудничество с Агенцията по заетостта. В резултат, всяка година в различните структурни звена се дава шанс на млади специалисти, завършили току-що висше образование, да натрупат професионален опит в държавната администрация и се подготвят собствени кадри за нуждите на дейността на НОИ. Не са малко случаите, в които млади хора, след участие в такава програма и успешно преминаване на конкурсните процедури, да започнат работа на постоянно работно място, да станат част от екипа на съответното звено и да се реализират отлично в професионален план.

През 2017 г. в ТП на НОИ – Смолян по програмата са назначени общо трима млади специалисти на длъжност „младши експерт“ за срок от 9 месеца, съответно в отделите „Административен“, „Краткосрочни плащания и контрол“ (КПК) и „Пенсии“. След края на програмата един от младежите остана на работа в структурата на институцията.

Резултатите от провежданите всяка година социологически изследвания за удовлетвореността на клиентите на НОИ от качеството на предлаганите услуги нареждат ТП на НОИ – Смолян в челните места на положителна оценка по почти всички показатели. Ежедневната работа на всички служители е насочена към поддържане на постигнатата през годините тази изключително висока удовлетвореност на потребителите.

В ТП на НОИ – Смолян са обособени пет приемни с непрекъснат режим на обслужване, като всичките те се помещават на трети етаж, западно крило в сградата на Община Смолян. Разположени са непосредствено една след друга и касаят дейностите: пенсии, деловодство, контролно-ревизионна дейност, краткосрочни плащания и осигурителен архив. В така създадените приемни, освен прием на документи, се осъществяват и персонални консултации на клиентите. Стремежът е към изграждане

и утвърждаване на администрация, ориентирана към хората, близо до териториалната реалност, като всичко това дава отлични резултати по отношение повишаване качеството на обслужване на населението.

Организационна структура и постигнати резултати

Териториалното поделение на НОИ в Смолян разполага със сериозен актив от професионалисти, работещи по трудово и служебно правоотношение, отдадени на работата, спазващи регламентираните правила за професионално поведение и работа с клиенти. Служителите са структурирани в обща и специализирана администрация, като има и такива, които са на пряко подчинение на директора.

Преобладаващият брой от работещите в структурата са с висше образование, което е знак за едно добро образователно ниво на служителите в поделението.

Обща администрация

Общата администрация в ТП на НОИ - Смолян се състои от един отдел – „Административен“, който осъществява дейностите по управление на човешките ресурси, правно обслужване, поддръжка на информационната система, административно-стопанската и финансово-счетоводната дейности.

Служителите на ТП на НОИ - Смолян са преминали редица обучения на персонала, свързани с финансовата дисциплина, администрирането на последиците от трудови злополуки и професионални болести, въвеждането на европейския модел за управление на качеството (CAF) в системата на НОИ, практическото приложение на Закона за обществени поръчки, прилагането на европейските регламенти и двустранните международни договори в областта на социалната сигурност по отношение на краткосрочните обезщетения и др. Проведено е и специално обучение по методология и практически казуси на осигурителния архив, като специален фокус в него е поставен върху функционирането на електронния архив.

Към 1 октомври 2017 г. голяма част от служителите на ТП на НОИ - Смолян са преминали и през проведени от Института за публична администрация (ИПА) обучения на следните теми: „Административна стилистика“; „Аналитични умения и критическо мислене“, „Въведение

в държавната служба“, „Стратегическо лидерство и управление на промяната“, „Достъп до обществена информация“, „Компютърни атаки в организационната структура“, „Развитие и приложение на облачните технологии в електронното управление“ и „Управление на институционалното изпълнение“.

Специализирана администрация

Като част от специализираната администрация отдел „Пенсии“ осъществява дейността, свързана с разкрити административни производства по отпускане и изплащане на пенсии/добавки както по българското законодателство, така и във връзка с прилагане на международните договори и европейските регламенти в областта на социалната сигурност по отношение на дългосрочните обезщетения за лица с настоящ адрес в Република България. В отдела работят служители по трудово и служебно правоотношение, разпределени в три сектора - „Отпускане на пенсии“, „Изплащане на пенсии“ и „Пенсионно обслужване“.

Служителите от сектор „Пенсионно обслужване“ осъществяват дейностите, свързани с обслужването на гражданите при прием на заявления и документи за отпускане, изменение, спиране, прекратяване, възобновяване и възстановяване на пенсии и добавки и издаване на удостоверения за вида и размера на получените пенсии за определен от пенсионерите период. Приемът се извършва от дежурен по график специалист от звеното. С оглед предотвратяване струпането на клиенти (при нужда) в обслужването на гражданите се включва и началника на сектор „Пенсионно обслужване“. Контактът на потребителите на услуги със служителите в приемните е пряк. Дежурните служители дават консултации на гражданите, свързани с техните осигурителни и пенсионни права. По време на работа в приемните се спазват разписаните правила, Кодексът за поведение на служителите в НОИ и Хартата на клиента на НОИ.

С цел по-добра комуникация с гражданите и обратна връзка относно тяхната удовлетвореност, във файето на приемните е поставена книга, чрез която могат да бъдат отправяни похвали, оплаквания, мнения и

коментари. На специални информационни табла пък се поставят съобщения относно настъпили промени във всички дейности на НОИ, предлаганите електронни услуги, цените на предлаганите услуги и Тарифата на цените и начина на ценообразуване за изготвяне на специализирани продукти и услуги, както и информация за необходимите документи и формуляри.

Като част от предприетите мерки за нарастване информираността на клиентите и увеличаване на броя на потребителите на електронни услуги, са предприети действия по запознаване на клиентите с възможностите за ползване на конкретни административни услуги през интернет страницата на НОИ. За целта се извършва своевременно актуализиране на информационните табла, съдържащи данни за предлаганите от института електронни административни услуги. Като допълнение към тези усилия, в приемните периодично се разпространяват брошури за запознаване на широк кръг от граждани с предоставяните е-услуги, което води до нарастване на тяхната информираност за възможностите, които те предоставят.

Наред с приема на заявления и документи служителите от сектор „Пенсионно обслужване“ обработват входящата и изходящата кореспонденция на отдел „Пенсии“. Отговарят също за съхранението на пенсионните досиета и за поддържането на пенсионния архив. Извършват и редица допълнителни дейности, свързани с обслужване на процеса по отпускане, изменение и изплащане на пенсиите/добавките.

Служителите от сектор „Изплащане на пенсии“ осъществяват дейностите, свързани с изплащане на пенсии и добавки, обработка на заповни съобщения и контрол върху дейността на пощенските станции.

От отдел „Пенсии“ се изготвят мотивирани отговори на запитвания на граждани, а при постъпили жалби срещу разпореждания на длъжностното лице по пенсионно осигуряване се изготвят проекти на решения на директора.

За изминалото деветмесечие на годината през софтуерните продукти са обработени 5392 заявления за автоматично постановяване на проекторазпореждания, свързани с отпускане или изменение на пенсии/добавки. По повод преосвидетелстване на пенсионери от органите на медицинската експертиза (ТЕЛК/НЕЛК) са обработени 976 пенсионни досиета за постановяване на проекторазпореждания.

Постъпилите в териториалното поделение заявления само за отпускане и изменение на пенсии/добавки са 4 739, от които 1 463 за нови и 3 276 за изменени пенсии/добавки.

За времето от 1 януари до 30 септември от Медицинската комисия при ТП на НОИ - Смолян са разгледани общо 1 596 медицински досиета във връзка с постановени експертни решения на ТЕЛК/НЕЛК, като не са регистрирани обжалвания на експертни решения от страна на Медицинската комисия.

Средномесечният брой на пенсионерите на територията на областта през първите девет месеци от годината е 37 298, като средно от поделението са изплащани 53 537 пенсии на месец. Данните показват, че общият разход за пенсии към 30 септември 2017 г. от фонд „Пенсии“, фонд „Пенсии за лицата по чл.69 КСО“, фонд „Пенсии, несвързани с трудова дейност“ и фонд „Трудова злополука и професионална болест“ е в размер на 49 814 188 лв. Сумата само за фонд „Пенсии“ е 46 362 224 лв., което представлява 93,07% от общите разходи. За пенсионни плащания, несвързани с трудовата дейност, са отпуснати 2 156 074 лв. или 4,32% от общия разход по това перо.

За цитирания период са установени 10 случая за надвзети пенсии по вина на пенсионер и/или негови наследници за сумата от 3 103,34 лв. Погасени са осем от задълженията на стойност 1 302,24 лв.

За първите девет месеца на 2017 г. в ТП на НОИ - Смолян са постановени 38 решения на директора по постъпили жалби от граждани срещу обжалвани разпореждания на длъжностното лице по пенсионно осигуряване. Двадесет и пет от подадените жалби на пенсионерите са отхвърлени като неоснователни, а в останалите случаи разпореждането на пенсионния орган е отменено и преписката на лицето е върната на ръководител „Пенсионно осигуряване“ за ново произнасяне.

Отдел „Краткосрочни плащания и контрол“

Като част от специализираната администрация отдел „Краткосрочни плащания и контрол“ (КПК) осъществява дейността по отпускане и изплащане на паричните обезщетения за временна неработоспособност, бременност и раждане и отглеждане на малко дете и паричните обезщетения за безработица, включително и по Европейските регламенти и международните договори, както и дейности по контрола на разходите на държавното обществено осигуряване (ДОО), експертизата на временната неработоспособност, регистрацията и разследването на трудови злополуки и професионални заболявания и осигурителния архив.

Работещите в отдела са служители по трудово и служебно правоотношение и са организирани в два сектора - „Контрол по разходите на ДОО“ и „Краткосрочни плащания“. Пет от служителите във втория сектор работят в изнесените работни места в градовете Девин, Доспат, Златоград и Мадан.

Към отдел КПК са обособени следните приемни, намиращи се на трети етаж, западно крило в сградата на Община Смолян:

- в приемна към сектор „Контрол по разходите на ДОО“ (КРДОО) от дежурен инспектор по осигуряването се издават удостоверения за профилактика и рехабилитация; извършва се издаване и заверка на осигурителни книжки; издават се задължителни предписания; дават се консултации, справки и др.;

- в приемна към сектор КРДОО с дейност „Осигурителен архив“ се приемат заявления за издаване на удостоверения за осигурителен стаж и доход, дават се справки и консултации и др.;

- приемната към сектор „Краткосрочни плащания“ обслужва едновременно дейностите по отпускане на парични обезщетения за безработица (ПОБ) и на парични обезщетения за временна неработоспособност, болест и майчинство (ПОВН).

Дейностите в съществуващите изнесени работни места към ТП на НОИ - Смолян в градовете Девин, Златоград и Мадан са свързани с прием и обработка на документи за изплащане на парични обезщетения за безработица, изготвяне на ведомости, изготвяне на всички видове разпореждания по дейността, прием на документи за изплащане на ПОВН, издаване на удостоверения за ПИК, ИКО и удостоверения за парични обезщетения и помощи от ДОО (ПОПДОО) и ПОБ.

В изнесено работно място в Доспат се извършва прием и обработка на документи за изплащане на ПОБ, изготвяне на всички видове проекти на разпореждания по дейност ПОБ, прием на документи за изплащане на ПОВН, издаване на удостоверения за ПИК, ИКО и удостоверения за ПОПДОО и ПОБ.

Населението на общините Рудозем и Неделино се обслужва по график два пъти месечно, а на общините Баните и Чепеларе - един път месечно, като се извършва прием на документи, свързани с дейността на краткосрочните плащания и се дават консултации в тази област.

Данните сочат, че за деветмесечието на 2017 г. в сектор „Контрол по разходите на ДОО“ са приети и обработени общо 79 декларации за трудови злоупотреби. По дейността за профилактика и рехабилитация са обслужени 1 226 лица, на които са издадени удостоверения. Освен това, са издадени общо 86 удостоверения образец УП-16 за зачитане за осигурителен стаж при пенсиониране за времето на обучение на лицата, завършили висше и полувисше образование, за зачитане времето на докторантурата, определено в нормативен акт за лицата, придобили образователна и научна степен „доктор“, както и за времето, за което лицата са навършили възрастта по чл. 68, ал. 1 от КСО и са внесени осигурителни вноски по подадени заявления.

В рамките на първите девет месеца на годината в сектор КРДОО са издадени 321 осигурителни книжки, а обработените искания за заверка на такава са 613. Приети са 1 077 заявления за издаване на удостоверения за осигурителен стаж/доход, като уведомителните писма за отказ за издаване на такива документи са 195. Също така, са обработени 213 сигнала от отдел „Пенсии“ с искане за удостоверяване на осигурителен/трудова стаж и доход и са изготвени 136 служебни бележки за удостоверяване на стаж и доход на самоосигуряващи се лица.

Служителите от сектор „Контрол по разходите на ДОО“ са извършили общо 87 ревизии на физически и юридически лица, като 69 от тях са завършили с ревизионна записка, а 18 с ревизионен акт за начет

на обща стойност от 4 686,03 лв. От влезлите в сила разпоредения са погасени 4 427,13 лв. (94%).

Съставени са и 152 констативни протоколи за извършени проверки по разходите на ДОО. Издадени са и 286 задължителни предписания. Съставени са 17 акта за установяване на административни нарушения.

Във връзка с дейността по осигурителен архив в е приета документация на 37 осигурители с общо 644 дела.

За деветмесечието в сектор „Краткосрочни плащания“ заявления за отпускане и изплащане на парични обезщетения за безработица са подали 2 761 лица, издадените разпоредения за отпускане, изменение, прекратяване, спиране, възобновяване или отказ за изплащане са 8 652. За периода са издадени 106 разпоредения за събиране на добросъвестно и недобросъвестно получени парични обезщетения за безработица, а са отменени 9. Влезлите в сила разпоредения са погасени на 70%.

За периода в структурата са приети и обработени 33 804 основни документи за изплащане на парични обезщетения и помощи от ДОО.

Ръководителят по изплащането на обезщетенията и помощите от ДОО е издал 1 058 разпоредения - 716 за отказ за изплащане на парични обезщетения, 93 за отмяна на разпоредение за отказ и 249 за спиране и възобновяване на производството. Изпратени са 1 710 писма за установени несъответствия и/или нередности в представените документи и данни.

За периода са издадени 66 разпоредения за събиране на добросъвестно и недобросъвестно получени парични обезщетения за временна неработоспособност, бременност и раждане и майчинство и профилактика и рехабилитация. Отменени са 4 разпоредения, като от влезлите в сила разпоредения са погасени 86%.

Прилагане на спогодбата за социална сигурност между Република България и Тунизийската република

Спогодбата за социална сигурност между Република България и Тунизийската република е в сила от 1 май 2017 г. От същата дата действа и Административно споразумение за нейното прилагане.

Спогодбата се основава на общоприетите принципи на социалното осигуряване – еднакво третиране на гражданите на двете страни, запазване на придобити права (износ на обезщетения), приложимо законодателство само на едната договаряща страна относно задължението за осигуряване, сумиране на осигурителни периоди, придобити съгласно законодателствата на двете държави.

По отношение на България Спогодбата обхваща пенсиите за осигурителен стаж и възраст, тези за инвалидност поради общо заболяване, както и наследствените пенсии. В обхвата ѝ попадат и всички добавки и еднократни допълнителни плащания към пенсиите.

Спогодбата се прилага по отношение на гражданите на двете държави, лицата без гражданство и бежанците на територията на една от договарящите се страни, както и към лицата, които ползват права, произтичащи от правата на посочените осигурени лица.

Принципът на еднакво третиране, регламентиран в чл. 4 от Спогодбата означава, че гражданите на другата договаряща се страна имат същите права, каквито права имат гражданите на тази държава, т.е. договарящите се страни не могат да ограничат ползването на включените в материалния обхват на Спогодбата пенсии само до собствените си граждани.

В Спогодбата е установен т.нар. „принцип на запазване на придобити права“, известен още като „износ на обезщетения“. Въз основа на него пенсиите, отпуснати по условията на българското законодателство и обхванати от Спогодбата, заедно с всички добавки към тях или еднократни допълнителни плащания, подлежат на изплащане на територията на Тунис, ако заинтересованото лице се установи трайно да пребивава там. Спогодбата не урежда хипотезата на изплащане на пенсии, отпуснати въз основа на нея на лица, които живеят в трета страна, което означава, че в тези случаи се прилагат разпоредбите на съответното национално законодателство. По българското законодателство пенсиите, отпуснати въз основа на Спогодбата на лица, които живеят в трети страни, ще се изплащат в тази страна, ако има сключен с нея международен договор в областта на социалното осигуряване.

В разпоредбите на чл. 6-10 са уредени правилата за определяне на приложимото законодателство, като основният принцип е, че лицата подлежат на осигуряване съгласно правните разпоредби на тази договаряща се страна, на чиято територия упражняват трудова дейност.

По отношение на случаите, при които лицето е наето или самостоятелно заето на територията на двете договарящи се държави или е самостоятелно заето на територията на една от тях и наето на територията на другата, последното е подчинено само на законодателството на държавата, на чиято територия пребивава.

Относно държавните служители и лицата, считани за такива, които са изпратени да работят на територията на другата договаряща се страна, се прилагат правните разпоредби на държавата, която ги е изпратила и съответно те са подчинени само на нейното законодателство.

Специален ред е установен за следните лица: изпратените наети лица; работещите в предприятия за въздушен, сухопътен или воден транспорт; работещите на борда на плавателен съд; членовете на дипломатическите представителства и консулства, членовете на техните семейства и частните домашни работници или членовете на дипломатическите представителства и консулства.

За България компетентната институция за приложимото законодателство е Националната агенция за приходите.

С разпоредбите на чл. 11 и чл. 12 от Спогодбата са уредени хипотезите за преценка право на пенсия в зависимост от това дали осигурителните периоди, придобити съгласно законодателството на компетентната институция, са достатъчни за придобиване право на пенсия.

В случай че заинтересованото лице изпълнява всички условия за право на обезщетение по законодателството на една от договарящите се страни, съответната компетентна институция определя правото и размера на обезщетението само на база осигурителните периоди, придобити съгласно прилаганото от нея законодателство и дохода за тези периоди.

В случай че осигурителните периоди на лицето, придобити съгласно законодателството на едната договаряща се държава не са достатъчни, за да възникне право на пенсия по нейното законодателство, компетентната институция взема предвид и осигурителните периоди, придобити съгласно законодателството на другата държава, при условие, че тези периоди не съвпадат.

В чл.12, пар. 2 е предвидено сумиране на осигурителни периоди при упражняване на определена професия, работа или дейност, за която съществува специална схема. В този случай компетентната институция на съответната държава взема предвид осигурителните периоди, придобити при осъществяване на същата професия, работа или дейност, за която съществува специална схема в другата държава, при условие, че тези периоди не съвпадат. Такова сумиране относно българските пенсии се извършва при преценяване правото на пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл. 69а, чл. 69б и чл. 69в от Кодекса за социално осигуряване (КСО) за лица, които имат периоди на осигуряване в Тунис, придобити в същата професия, работа или съответстваща схема.

Следва да се има предвид, че при преценка правото на пенсия по реда на чл. 69б КСО българските осигурителни периоди се сумират с тунизийските осигурителни периоди, положени на работа в специфични условия или специална схема, като за определяне

наличието на 10 години от първа категория, съответно 15 от втора категория, или на 10 години осигурителен стаж, положен при условията на чл. 104, ал. 3 КСО, тунизийските осигурителни периоди се вземат предвид календарно. Категорията труд се определя по българските правни разпоредби относно категоризацията на труда при пенсиониране. При определяне на изисквания се сбор от осигурителен стаж и възраст по условията на чл. 69б КСО, тунизийският стаж не се превръща към трета категория по реда на чл. 104, а се прибавя в продължителността, потвърдена от компетентната институция на Тунис, но не повече от реално отработеното време.

В чл. 14 от Спогодбата е уредено сумирането на осигурителни периоди, завършени в трета държава. Когато в резултат на сумиране на български и тунизийски осигурителни периоди заинтересованото лице не изпълнява изискванията за придобиване право на пенсия, следва да бъдат сумирани и осигурителните периоди, придобити в трета държава, с която всяка от договарящите страни има спогодба, чийто разпоредби предвиждат сумиране, ако тези осигурителни периоди не съвпадат. Съответно, това означава, че сумиране с осигурителен стаж, придобит в трета страна се извършва при преценка право на пенсия, само ако и България и Тунизийската република имат сключена спогодба в областта на социалната сигурност с тази трета държава, чийто разпоредби предвиждат сумиране.

В чл. 15 от Спогодбата е уредена хипотезата, при която осигурителните периоди, придобити по законодателството на едната държава са по-кратки от 12 месеца и въз основа на тях не възниква право на пенсия. В тези случаи, от компетентната институция на тази договаряща се държава не се изисква да изплаща обезщетение по отношение на периодите под 12 месеца. Тези осигурителни периоди се зачитат от компетентната институция на другата страна за определяне на правото и изчисляване размера на пенсията, съгласно нейното законодателство. Предвид посоченото, при преценка на правото и размера на

пенсията, българската осигурителна институция взема предвид тунизийските осигурителни периоди под 12 месеца, за които тунизийската компетентна институция е посочила, че въз основа на тях не възниква право на пенсия по нейното законодателство, независимо дали за правото на българска пенсия е или не е необходимо сумиране на чуждия осигурителен стаж.

Регламентиран е и начинът на изчисляване размера на пенсията, а именно т.нар. „пряк принцип на изчисление“. Това означава, че българската институция определя (независимо дали се придобива право на пенсия само въз основа на българските осигурителни периоди или при сумиране на български и тунизийски стаж) размерът на пенсията като взема предвид само придобитите съгласно българското законодателство периоди.

В чл. 16 са регламентирани правилата за намаляване, спиране и прекратяване на обезщетенията – за лица, попадащи в персоналният обхват на Спогодбата, не се прилагат разпоредбите на законодателствата на двете договарящи се страни относно отказ, намаляване, спиране и прекратяване на обезщетенията, независимо дали изплащаните обезщетения са от един и същи или различен вид. Разпоредбата се прилага по отношение на пенсиите за осигурителен стаж и възраст, пенсиите за инвалидност поради общо заболяване и наследствените пенсии от посочените видове. Това означава, че изплащането на пенсия съгласно законодателството на едната договаряща се държава не влияе върху правото на пенсионираното лице да получава едновременно пенсия от същия или друг вид и от другата договаряща се страна, ако тези пенсии попадат в материалния обхват на Спогодбата.

В чл. 22, ал. 2 от Спогодбата се посочва, че всяко заявление за отпускане на пенсия, подадено съгласно законодателството на една от договарящите се страни, с деклариран осигурителен стаж, придобит по законодателството на другата държава, се счита за заявление за отпускане на съответното обезщетение

съгласно законодателството на другата договаряща се страна, освен ако заявителят изрично не поиска правото на обезщетение да бъде определено единствено според законодателството на първата договаряща се страна.

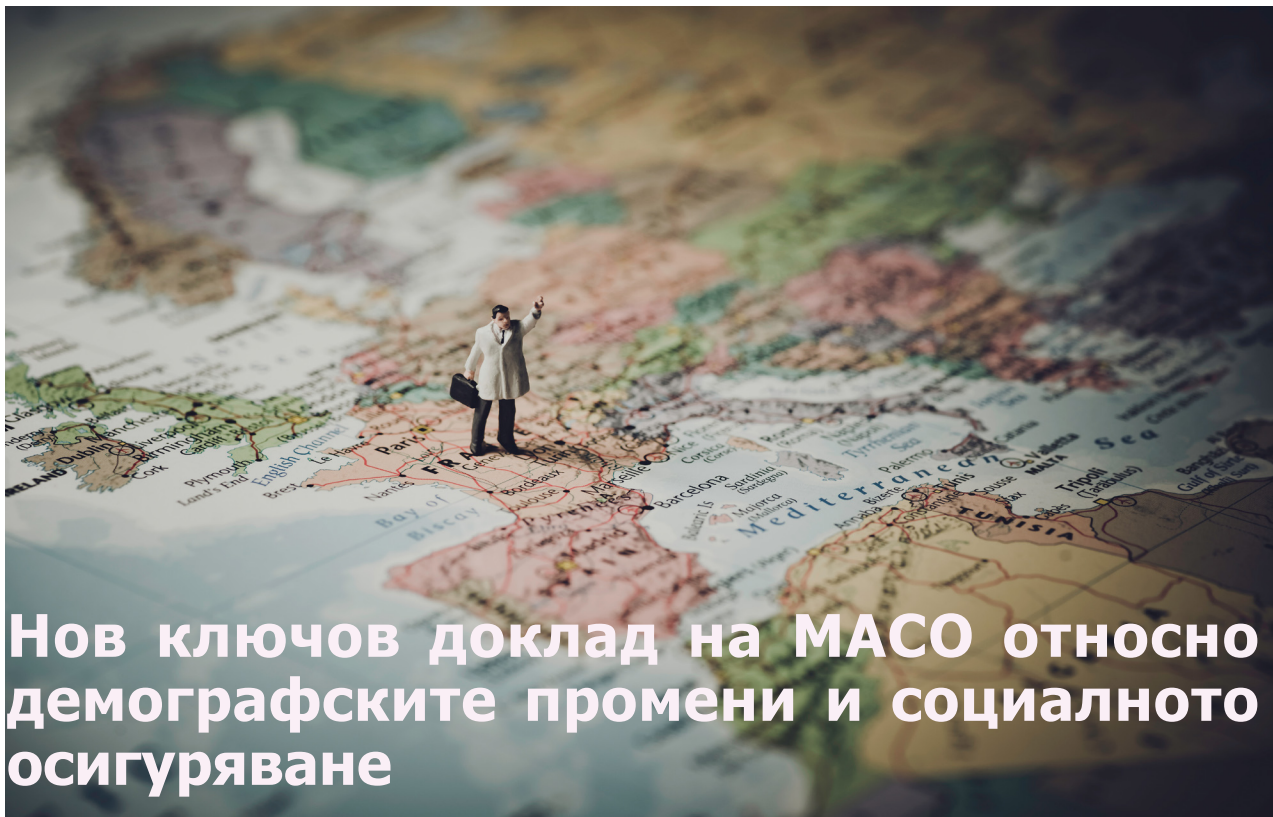
По отношение на инвалидните пенсии следва да се има предвид, че решенията за процента трайно намалена работоспособност, вида и степента на увреждане се взимат от органите на медицинската експертиза на тази от договарящите се страни, по законодателството на която се извършва отпускането и изплащането на съответната пенсия.

По силата на чл. 24, ал. 2 от Спогодбата обезщетенията се изплащат пряко към правоимащите лица на територията на другата договаряща се държава в свободно конвертируема валута. Това означава, че българските пенсии на лицата, пребиваващи в Тунизийската република, се изплащат директно по посочената от съответното заинтересовано лице банкова сметка в банка, намираща се на територията на Тунис.

Изплащането на български пенсии на лица с пребиваване в Тунизийската република може да бъде осъществявано и по банкова сметка, намираща се на територията на България. За продължаване изплащането на пенсията лицата представят декларация за продължаване получаването на пенсия от Република България за всеки от периодите на плащане, но за период не по-кратък от 3 месеца, а когато лицата са избрали плащане по банкова сметка в банка на територията на Република България - декларация за продължаване получаването на пенсия от Република България се представя едни път годишно през месец ноември или декември на съответната година.

Спогодбата не поражда претенции за обезщетения за период преди нейното влизане в сила. При преценка право на пенсия по Спогодбата се взимат предвид и осигурителните периоди, придобити съгласно законодателството на двете договарящи страни преди нейното влизане в сила.

Чужд опит

Нов ключов доклад на МАСО относно демографските промени и социалното осигуряване

По повод Международния ден на възрастните хора (1 октомври) Международната асоциация за социално осигуряване (МАСО) представи свой нов ключов доклад за демографията – „Мегатенденции и социална сигурност: демографски промени“. Докладът се съсредоточава върху развитието на глобалната демография и вероятното ѝ въздействие върху националните системи за социално осигуряване. Чрез подчертаването и анализирането на появилите се тенденции и идентифицирането на възможното изчезване на предишни такива, в доклада са очертани три основни извода: нарастваща несъизмеримост в нивата на смъртност и заболяемост, необходимост от справяне с остаряването в лошо здраве и възникване на нови предизвикателства пред здравеопазването, като психичното здраве, например. При определянето на възможните отговори един от основните изводи е необходимостта от насърчаване на здравословното и активното остаряване - стъпка, подкрепена изцяло от темата на тазгодишния Международен ден на възрастните хора - “Крачка в бъдещето: фокус върху уменията, осигуряването и участието на възрастните хора в общество”.

Новият доклад на МАСО за мегатрендовете при демографските промени следва конкретни линии на изследване. Първо, той идентифицира ключовите бъдещи тенденции, които влияят върху нивата на смъртност и заболяемост, включително резюмиране

на последните тенденции и идентифициране на по-важните бъдещи такива и на факторите, залегнали в тях. Второ, той отчита важността на това да бъдат прогнозираны тези тенденции, така че институциите за социална сигурност да могат да оценят по-добре тяхното въздействие. Подобна оценка е от жизненоважно значение за социалноосигурителните институции, за да могат ефективно да предвидят и смекчат очакваните въздействия.

Докладът поставя въпроса как социалноосигурителните институции могат ефективно да отговорят на бъдещите демографски промени. Прогнозирането и предварителната оценка на вероятното развитие на тенденциите и на последиците от тях правят самите реакции по-ефективни и по-ефикасни. В подкрепа на специализираните услуги и знания, предоставяни от Центъра за добри практики на МАСО, докладът допълнително ще подпомогне усилията на социалноосигурителните администрации в тази посока.

Ключови изводи на МАСО

Застаряване на населението

Застаряването на населението е основният световен демографски тренд. Въпреки това, степента и естеството на стареенето са неравномерни. Нещо повече, здравните предизвикателства, пред които са изправени системите за социална сигурност, се променят.

Страните със сравнително слабо развити социалноосигурителни системи, но в които вече се наблюдава бързо застаряване, вероятно ще бъдат изправени пред най-големите предизвикателства. Тук акцентът ще бъде върху обхващането на населението без никаква или с ограничена социална защита, както и върху гаранциите, че по-ранните намеси в жизнения път са въведени, за да се намалят рисковете (например инициативи за здравословно хранене). Но по-развитите системи също са изправени пред предизвикателства, тъй като характерът на рисковете се променя (например увеличаване на случаите на проблеми с психичното здраве).

Докладът на МАСО представя редица практически примери за това как институциите за социална сигурност вече играят положителна роля за смекчаване на отрицателното въздействие на предстоящите промени.

Нова оценка за застаряването

Докладът твърди, че застаряването само по себе си не е отрицателно развитие. По-конкретно, по-голяма част от зрялото население принципно не е "бреме" за обществото, тъй като много хора са способни и имат желание да работят по-дълго от представителите на предишни поколения, както и да допринесат по друг начин за обществото. Истината обаче е, че не всички допълнителни години, натрупани като продължителност на живота, могат да бъдат изживяни в добро здраве. В действителност очакваният брой на годините в недобро здраве, които човек ще преживее през живота си, се увеличава.

Като се има предвид, че по-възрастното население играе активна роля както в официалната, така и в неформалната икономика (например предоставянето на грижи), предизвикателството за системите за социално осигуряване е да отговорят на тази реалност, като въведат мерки за гарантиране активното участие на възрастните хора в обществения живот.

Ефективните политики, насочени към по-добро здраве и по-малко неравенство (например минимални пенсии, редовни профилактични прегледи и т.н.), не само по-добряват здравето на населението, но и подкрепят другите мерки за подобряване на финансовата устойчивост на системите за социално осигуряване.

Несъразмеримост в здравословното състояние

Хората (като цяло) живеят по-дълго, а мнозина и в достатъчно добро здраве, но тази глобална картина крие все по-разнообразни примери. Несъразмерността на резултатите и продължителността на живот в недобро здраве са двата елемента на една по-широка картина.

Тенденцията за увеличаване на несъразмерността при смъртността, показваща как по-заможните живеят по-

дълго и в по-добро здраве, докато при тези от по-ниските социално-икономически групи се забелязва стагнация или спад в продължителността на живота, се очаква да продължи. За да може това да бъде промене-но, ще са необходими по-ефективни стратегии по отношение премахването на причините за тези несъответствия.

Въздействието на незаразните болести

Основните тенденции показват, че бъдещите граници на смъртността няма да са толкова големи, колкото в миналото. За отбелязване е, че за някои групи от населението продължителността на живота всъщност намалява. Една от причините за това е значителната промяна при причинителите на смърт през последните десетилетия. Нарастващият брой на смъртните случаи се дължи на незаразни болести като диабет и психични проблеми. Тази промяна показва защо продължителността на живот в добро здраве не се увеличава със същата скорост, както продължителността на живота като цяло. Незаразните болести от своя страна водят до значителни финансови разходи за системите за дългосрочна грижа и здравеопазване. Ето защо, обръщането на по-голямо внимание на последиците от заболяемостта при тази нова реалност е от съществено значение.

Увеличената честота на незаразните болести, която поради наличието на преки (напр. лечение) и непреки разходи (напр. загуба на производителност, възможност за неформално полагане на грижи) е особено скъпа за обществото, както и мултизаболеваемостта (едновременна промяна в различни здравни показатели) покачват броя на новите предизвикателства както за обществото като цяло, така и за системите за социална сигурност в частност. Те поставят съществени предизвикателства пред системите на здравеопазването и на икономиката. Проблеми, които ще се увеличат през следващите десетилетия.

Финансиране на социалното осигуряване

Тези бъдещи промени в здравето ще доведат до значителни финансови и организационни последици за системите за социално осигуряване. Основен двигател на общите разходи за медицински грижи и инвалидност е фактът, че 20% от населението е в наистина лошо здравословно състояние

Освен нарастващата продължителност на живота, другата причина за застаряването на населението е намаляването на раждаемостта. Този факт води не само до финансови последици, но той оказва пряко въздействие и върху разработването на политиките за някои социални плащания (семеини надбавки, обезщетения за майчинство и т.н.). Ще бъдат засегнати още пазарите на труда и възнагражденията, както и прилаганите мерки в областта на образованието и миграцията.

Въпреки че намаляването на раждаемостта и увеличаването на възрастовата зависимост ясно повдигат редица финансови въпроси, в някои страни високите нива на раждаемост и увеличаването на населението също са трудни за управление (например нуждите от образование в краткосрочен план и проблемите с устойчивостта на ресурсите в дългосрочен план), а освен това водят до увеличаване на общото ниво на зависимостта на населението в краткосрочен план.

Решенията за социалноосигурителните администрации

Социалноосигурителните администрации могат да прилагат редица мерки за смекчаване и адаптиране към по-сложните последици от демографските промени или да подкрепят техните положителни аспекти. Примерите, посочени в доклада, са свързани с по-ранната намеса и вземането на превантивни мерки, мултисекторен подход, както и икономически анализ на разходите и ползите от подобни предварителни мерки. В допълнение, докладът подчертава необходимостта от сътрудничество с работодателите за разработване и засилване на мерките за подпомагане оставането по-дълго на работа на по-възрастните работници.

Докато голяма част от дебата за подходящите мерки се фокусира върху реформите в параметрите на социалноосигурителните програми, вероятно ще видим и структурни изменения на системите. Те ще включват както промени в структурата, финансирането

и достъпа до програмите, така и еволюция на ролята на различните заинтересовани страни. Като част от това, същественото преосмисляне на начините за справяне с рисковете по време на целия жизнен цикъл трябва да включва по-добра координация между различните сфери на социалното осигуряване.

Предсказване на бъдещето

Това че несъразмерността в здравословното състояние се е увеличила, е безспорен факт. Ето защо, въпреки че може хората да са по-здрави като цяло, наличието на здравна неравнопоставеност (вероятно) ще означава, че общите разходи ще се увеличат вследствие на значителната им концентрация в усилията на здравеопазването за лечението на малка част от населението. Всички тези промени се случват в контекста на редица изменения в други външни фактори, които включват: промяна в семейните структури, нарастваща несигурност на пазарите на труда, както и влиянието на изменението на климата и недостига на природни ресурси върху икономическия растеж.

Едно от предизвикателствата при анализирането на потенциалните нови решения за посрещане на бъдещите демографски промени е фактът, че миналото несъмнено не е особено добър пътеводител за бъдещето - както при наблюдаваните тенденции, така и при предприетите мерки. Поради тази причина този доклад е избрал да "гледа напред" в търсенето на иновативни решения.

Източник: issa.int